

Kratki pregled vjere Isusa Krista i Antikrista¹

Prema Matiji Vlačiću Iliriku

1 Timoteju 1

“Vjerodostojna je riječ i vrijedna da se posve prihvati: Isus Krist dođe na svijet spasiti grešnike...”

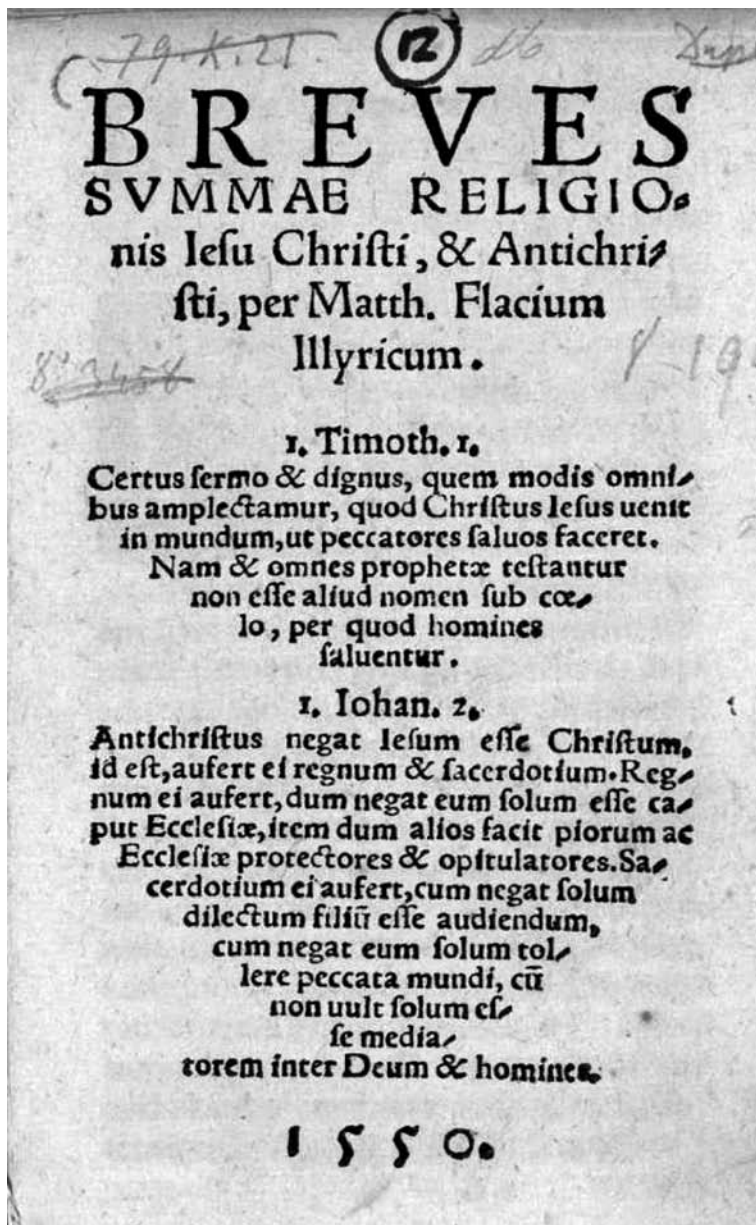
Svi, naime, proroci također svjedoče da nema drugoga imena pod nebom po kojem bi se ljudi spasili.

1 Ivanova 2

Antikrist niječe Isusu da je Krist, tj. oduzima mu kraljevstvo i svećeništvo. Otima mu kraljevstvo dok niječe da je samo on glava Crkve, isto tako dok druge čini zaštitnicima i pomoćnicima pobožnika i Crkve. Svećeništvo mu otima dok niječe da treba slušati jedino ljubljenoga sina, dok niječe da jedino on odnosi grijeha svijeta i dok sâm želi biti posrednik između Boga i ljudi.

1550.

1 Prijevod s izvornika *Breves Summae Religionis Iesu Christi, & Antichristi, per Matth. Flacium Illyricum*, koji se čuva u Bayerische Staatsbibliothek u Münchenu.

Breves Summæ Religionis Iesu Christi, & Antichristi, per Matth. Flacium Illyricum. Bayerische Staatsbibliothek, München.

KRISTOV NAUK

Oni koji govore o Kristu, prema njegovu nalogu, naučavaju obraćenje, oproštenje grijeha te govore: nemoj više grijешiti.

Na prvome mjestu propovijedaju obraćenje, ili propovijedanjem zakona sve ljude optužuju zbog grijeha, tj. poučenima o jednome i trojedinome Bogu, stvoritelju svijeta, govore da je po padu prvoga čovjeka, grijeh došao na cijeli svijet, te su svi ljudi začeti i rađaju se kao grešnici, Ps 51. Izmišljotina njihova srca je uvijek samo zlo, od rođenja, ne prihvaća ono što je Božje, prezire i mrzi Boga, i neprekidno radi protiv Boga. Ova i tolika zla najteže vrijeđaju pravednoga Boga, koji od čovjeka vrlo strogo zahtijeva cjelovitu i savršenu vanjsku poslušnost djelovanja i unutrašnju razuma, volje i osjećaja te upravo zbog toga želi čovjeka kazniti vječnom propašću. Oni potiču ljude da ozbiljno žale zbog svojih grijeha, da se boje srdžbe Božje i vječne propasti, da prestanu činiti zlo i da gledaju kako bi mogli postići oproštenje grijeha, izbjeći srdžbu Božju kao i vječne kazne.

Na drugome mjestu, propovijedanjem Evanđelja, navještaju im otpuštanje grijeha po Kristu, naime da je Bog toliko ljubio svijet te je utjelovio svoga jedino-rođenoga sina i predao ga najsrमतnijoj smrti, da svi koji se kaju i koji po njemu s vjerom zazovu Gospodina, budu spašeni. Kažu da je on jedini jaganjac koji odnosi grijeh e i da zaista pod nebom nema drugog imena po kojem bi se ljudi mogli spasiti, da je on, nadalje, jedini put, istina i život, jedini kruh koji je s neba sišao, da k njemu pastiru i životvorcu trebaju doći svi grešnici koji su gladni pravednosti Božje, da jedino k njemu trebaju doći svi koji su umorni i opterećeni i oni koji su žedni, iako nemaju novca, da će ih sâm za badava okrijepiti. Da on poslije muke i Uskrsnuća sjedi s desne Oca, da je jedini posrednik između Boga i ljudi, da je jedini zagovornik bijednih grijeha i posrednik te da mi samo po njemu možemo i moramo u svakoj našoj bijedi s pouzdanjem pristupati k prijestolju božanskoga Veličanstva. Naime, što god budemo s vjerom zatražili u njegovu ime, sigurno ćemo postići. Nadalje, da je Krist jedina glava Crkve, koja njome upravlja i koja ju brani od đavla i svijeta, i da će ju, napokon, slavno uvesti u vječnu sreću.

Na trećem mjestu naučavaju da, kada se jednom ozbiljno pokajemo za svoje grijeh e i kada se odreknemo tih sramotnih djela i zločina prijašnjega života, te kad smo jednom Kristovom dobrohotnošću oslobođeni od grijeha, srdžbe Božje i vječne propasti, kao sa samoga križa, i kad smo preporođeni na novi život primivši Duha Svetoga, te smo opremljeni za dobra djela, mi potom ne smijemo tako mahnitati u strastima da se ponovo vratimo na bljuvotinu, i da se ponovo

kao svinje valjamo u blatu, da se opet svojevolumno bacimo u ropstvo đavla, i time da na sebe prizovemo srdžbu Božju i vječnu propast: već nam se krajnim nastojanjima čuvati da više ne grijehimo, i da marljivo služimo Bogu po pravilima njegove riječi (zapostavivši ljudske navike, kojima uzalud štujemo Boga) čime se i Otac nebeski proslavlja po nama, a mi naposljetku ne upadamo u srdžbu Božju.

Uistinu, kada nastane ta ljudska bijeda, da se izvorni grijeh nastani čak u tijelu i u srcu svetih, te učini da padnu do sedam puta dnevno i da nikada nije moguće da se pred Božjim očima opravda itko živ - jer kad bismo rekli da nemamo grijeha, lagali bismo - preostaje da se uvijek napokon posvetimo, najprije pokajanju, zatim otpuštanju grijeha i da neprestano vapimo: otpusti, otpusti, otpusti nam duge naše. Treće čemu moramo prionuti jest: nemoj više grijehiti, tj. krajnjim nastojanjima boriti nam se da više ne grijehimo. Mi se, prema tome, kroz cijelo vrijeme života vrtimo u ovome krugu koji se sastoji od ovih triju dijelova kršćanskoga nauka, sve dok se napokon, lišeni ovoga tijela, blaženi ne preselimo k Gospodinu Isusu.

Nadalje, da Bog surađuje s nama i mi s Bogom na temelju ova dva sredstva; Služenjem (koje se sastoji od riječi i sakramenata) i vjerom. Služenje je, uistinu, Božje sredstvo i kao neka ruka bogatoga oca, kojom svoja dobra pruža i nastavlja pružati nama palim sinovima: Vjera je, pak, naša prosjačka ruka, kojom mi prosjaci primamo njegova dobra. Protiv đavla boriti nam se mačem Duha, tj. riječju Božjom i štitom vjere.

Ovo je pobožni nauk, na očit način uzet iz riječi Božje, o kojemu, među kršćanima, sasvim sigurno ne treba imati nikakve sumnje.

ANTIKRISTOV NAUK

Službenici Antikristovi naprotiv naučavaju da nas je Krist opravdao samo jednom u krštenju i da smo tada odjenuli bijelu haljinu nevinosti.

A ako smo nakon toga vremena ponovo sagriješili, kažu da smo izgubili tu bijelu odjeću. Da smo, naime, slomili i izgubili brod, tj. silu i dobročinstvo krštenja i Krista: zato, ako se želimo izbaviti iz brodoloma, moramo se uhvatiti za dasku pokore, (i tako nas vraćaju iz Evandolja u Zakon), tj. da moramo biti dovoljno skrušeni zbog veličine grijeha, (što je nemoguće), da moramo imati dovoljno priznanje svih grijeha i okolnosti (što je isto tako nemoguće), dovoljnu zadovoljštinu, zatim da Krist nadoknađuje za grijeh prije krštenja, dok zbog grijeha poslije krštenja, sami moramo dati zadovoljštinu: To, naime, nije moguće po obdržavanju Dekaloga, već poslušnost Bogu dugujemo na drugi način. Dakle da trebamo činiti dužna djela koja nije propisao Bog (i na taj način Kristovu Crkvu prebacuju

Breues Summae Religionis Iesu Christi, & Antichristi. Naslovnica poglav- lja o Antikristovu nauku. Bayerische Staatsbibliothek, München.

i s Evanđelja i sa Zakona na ljudske odredbe) kao što su celibat, dragovoljno siromaštvo, hodočašća, beskrajno izgovaranje molitvica, bičevanja, postovi kao i druga dragovoljno ili svojevóljno poduzeta mučenja i kažnjavanja tijela.

Ako pak sami ne možemo dati zadovoljštinu i to izvršiti ili ako također ne želimo, to ništa ne znači, postoji novac za druge koji će to učiniti umjesto nas. Postoji, naime, presveti otac Papa, koji obilno prodaje oprost i mnogobrojne povelje. Tu su sveti (Franjo, Dominik i bezbrojni drugi posrednici) čijim se kupljenim posredništvom od redovnika možemo spasiti. Tu su različiti duhovnici koji prodaju Mise i svečane pogrebe, čijim ćemo tužaljka, bez sumnje, biti izbjavljeni iz čistilišta. Postoje mnoga udruženja redovnika i redovnica koji imaju sposobnost mnogobrojnih spasonosnih izreka, te ako nam ih prodaju i uliju u nas, nema nikakve sumnje da ćemo, upravo, prečisti uletjeti ravno u nebo.

Isto tako, ako se, naime, obuće kapuca, bilo prije, bilo poslije smrti, to čisti grešnike kao što ih prije bijaše očistilo krštenje. Imamo također magijski posvećenu vodu i sol koje uništavaju grijeh te raspršene postaju spasenje i život. Postoje voštani Jaganjci Božji, posvećene biljke i svijeće i tisuću drugih lijekova i putova kojima se može izbjeći pakao i ući u kraljevstvo nebesko. Posljednji lijek je čistilišna vatra po kojoj ćemo, kada budemo dosta kuhani i očišćeni te oprani od svakoga tereta prljavština, nužno doprijeti u kraljevstvo nebesko. Protiv đavla se osobito treba boriti znakom križa i blagoslovljenom vodom.

Nučavaju da je Papa glava Crkve; da je pomiješan od Boga i čovjeka; da ima vlast na nebu, zemlji i čistilištu, da je nepogrešiv; da mu se, zaista, svi moraju pokoravati ako žele biti spašeni, a da se on ne treba pokoravati nikome, sve kad bi bezbrojne narode sa sobom u lancima odvuкао u vječnu propast, distih: 40. ca. Ako Papa.

U ovome smislu Antikrist besramno i zločinački odvlači bijedne ljude od Krista jedinoga posrednika i spasitelja, od božanskoga zakona, ne samo prema zloći običnih ljudi, već također prema određenim mjestima, kostima, odjeći, ne znam čijim sve kapuljačama, pomazanjima i magijski posvećenim vodicama i soli te drugim ispraznim i uistinu mrtvim elementima svijeta, koji nisu ništa bolji od egipatskih i poganskih božanstava, na njihovu vlastitu propast i prijezir Krista.

2 Solunjanima 2, 3-13

Prije posljednjega suda dogodit će se otpad (tj. ljudi će odstupiti od Krista k Antikristu) i otkrit će se čovjek grijeha i sin propasti (tj. Antikrist) koji je protivnik i uzdići će se protiv svega onoga što se zove Bog ili svetinja (tj. usudit će se također izdavati uredbe protiv očitovane Riječi i zapovijedi svemogućega Boga u vezi prisjećati pod obje prilike i bezbrojnim drugim stvarima) tako da će sjediti u hramu

Božjemu, gradeći se Bogom, (tj. svojevrijedno zatirući u vjeri jedno, a drugo uspostavljajući, naslijepo svojim poveljama i uredbama vežući ili odrješavajući savjesti, neprestano pri tome vičući: „Na meni je sagrađena Crkva Kristova; što god ja svežem ili razriješim prema svome sudu, to je svezano ili razriješeno na nebu. Radije slušaj mene nego ljubljenoga sina Boga živoga“). Ne sjećate li se, to sam vam govorio dok sam još bio među vama. I sada znate što ga zadržava da bi se pojavio tek u svoje vrijeme. Doista, otajstvo bezakonja već je na djelu, samo ima tko da ga sada zadržava dok ne bude uklonjen. Tada će se otkriti Bezakonik (Antikrist). Njega će Gospodin Isus pogubiti dahom usta, (tj. po svojoj riječi, kako to govori Luther) i uništiti pojavkom Dolaska svoga (tj. ostatak će ostaci protukršćanstva, sve do posljednjeg dana). Njega koji djelovanjem Sotoninim dolazi sa svom silom, lažnim znamenjima i čudesima i sa svim nepravednim zavaravanjem (tj. tako različitim pojavljivanjem, čudesima i čudesnim Sotoninim opsjenama, kojih je puno cijelo papinstvo) onih koji propadaju (to je utočište papista) poradi toga što ne prihvatiše ljubavi prema istini da bi se spasili (kao što u ovo vrijeme bezbrojni papisti i naši otpadnici mahnitom obješću preziru istinu, ili je također progone). I zato im Bog šalje djelovanje zavodničko da povjeruju laži (tj. da počnu hvaliti poredak, stegu, obrede i poganski Antikristov sjaj i da tako prelaze k Antikristu) te budu osuđeni svi koji nisu povjerovali istini (tj. jasnoj riječi Božjoj), nego su se odlučili za nepravednost (tj. bezbožno protukršćanstvo). Mi pak moramo uvijek zahvaljivati Bogu jer nas je, po posvećenju Duhom i vjeri u istinu, pozvao na spasenje.

Daniel 11, 36-39

Kralj će raditi što god mu se prohtije, uznoseći i uzdižući sebe iznad svih bogova (tj. Antikrist voli biti iznad svih političkih poglavara, koje pismo naziva bogovima) i protiv Boga nad bogovima govorit će hule (tj. usudit će se svojim uredbama izvrnuti riječ i vjeru svemogućega Boga) i uspijevat će, dok se gnjev ne navrši - jer ono što je određeno, to će se ispuniti (kao što pape već dugo vrijeme uspijevaju upravo u poduzetim opaćinama, kako na području vjere, tako i na području politike, sve dok papa nije svoje kraljevstvo doveo do vrhunca ove apsolutne bezbožnosti). Neće mariti za bogove svojih otaca (kao što ni papa ne naučava da je spasenje moguće jedino po Kristu, kao oci, već po bezbrojnim drugim spasiteljima i drugim posredništvima) ni za Miljenika žena (razumije se, pobožnog i od Boga određenog ili bračnoga, već će se predati bludu i onečistiti se sodomskim strastima). Niti za kojega drugog boga: samog će sebe izdizati iznad svijeta. Mjesto njih častit će boga tvrđava (tj. silne hramove, koji izgledaju kao tvrđave i zaštićene građevine, što zapravo znači Maoz). Boga koga nisu poznavali njegovi

očevi častit će zlatom i srebrom, dragim kamenjem i drugim dragocjenostima (tj. nekada prvi rimski biskupi nisu smatrali da se vjera nalazi u kamenju i tvrđavama koje treba štovati, a u njih upravo vjeru pohranjuje papa i Boga ukrašava zlatom, srebrom, dragim kamenjem, kruhovima i drugim skupocjenim stvarima, kao što nas sve uči iskustvo). Navalit će na tvrđave gradova pomoću stranog boga (tj. uvećat će svoje štovanje poganskim idolopoklonstvima i obredima). One koji njega priznaju obasut će počastima, dat će im vlast nad mnoštvom i dijelit će im zemlju za nagradu (tj. Antikrist će uzveličati svoje duhovnike) te ih obasuti častima, naslovima i vlašću.

Tiskano u Magdeburgu.

Preveo Dubravko Furlan